

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvemši nedelj
in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po
pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.
TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.

Račun pri poštne čeki, uradu štev. 18.688.

Napredna javnost in učiteljstvo.

Ko se je v Sloveniji pričel boj med liberalci in klerikalci in polagoma obvladal vse naše politično življenje, tedaj so napredni krogi spoznali, da morajo bitko izgubiti, če se jim ne poroči ustvariti protitež proti uplivu duhovščine na kmetško ljudstvo.

Bodimo odkritosrčni in priznajmo, da se je tedaj porodilo zanimanje za učiteljstvo. Ker nihče drug kakor učiteljstvo ni moglo biti protitež uplivu duhovščine. In tako je bilo učiteljstvo nakrat potegnjeno v dnevno politično borbo in preneslo v tej borbi najtežje žrtve.

Mirno lahko rečemo, da so bili najbolj idealni in najbolj požrtvovalni pričaši liberalne stranke samo na deželi. In med njimi so zavzeli prvo mesto — učitelji. Od svoje stanovske pripadnosti so imeli po ogromni večini samo izgubo. Otežkočili so si položaj med ljudstvom in izstavili se težkemu preigananju, ki je bilo zlasti silno za časa Lampetove dobe. V obrambi proti tedanjemu nasilju je učiteljstvo še bolj zašlo v političen boj in se ostro opredelilo na dva tabora. Tudi ta cepitev ni bila učiteljstvu v korist.

Napredna javnost se požrtvovalnosti učiteljstva ni dovoljno oddolžila in zdi se nam, da se še danes pravilno ne presoja položaj učiteljstva. In zato si dovoljujemo par odkritih besedi, pa naj si nakopljemo še toliko zamer.

Nikakor ni v interesu naroda, da se vidi v učiteljstvu v prvi vrsti protitež proti vplivu duhovščine. Ne, prva naloga učiteljstva je, da je narodni vzgojitelj in zato dostikrat učitelj z ozirom na naše razdrapanje politične razmere sploh ne bi smel stopiti v dnevno politiko. Nikakor nečemo s tem reči, da se ne bi smel učitelj udeleževati v politiki, temveč samo konstatiramo dejstvo, da more v nekaterih krajih politično delo ovirati učitelja pri njegovem vzgojnem. To slednje pa je najvažnejše, ki ne sme trpeti v nobenem slučaju škode.

Iz tega stališča je tudi prva dolžnost javnosti, da učitelja kolikor mogoče vsposobi za delo med narodom. V tem oziru ni nikdar storjeno preveč. Predvsem pa je treba učitelja gnotno zasigurati in skrbeti, da se njegovo znanje čim bolj razširi in storiti vse, da se učitelj ne »podeželi«. Tudi to se namreč dogaja. Treba kratkoma skrbeti, da je učitelj vedno na višku svoje naloge in da ga okolica nikdar ne potegne k sebi navzdol.

Če smo odkriti, potem moramo priznati tudi to, da je ravno v tem oziru napredna javnost zelo malo storila. Skoraj vsi učitelji so si pomagali in si morajo pomagati še danes kot samouki. In tudi svoje gospodarske organizacije so si morali zgraditi sami, včasih celo v boju z napredno javnostjo.

Je bila od nekdanj kardinalna napačna napredna javnost, da ni videla v učiteljstvu toliko narodnega vzgojitelja, kakor pa najprimernejšega strankarskega agitatorja na deželi. In vse kaže, da ta popolnoma napačen nazor še ni izginil do danes.

Delovni program vlade odobren.

SEJA KRONSKEGA SVETA.

Beograd, 19. februarja. Točno ob pol petih popoldne se je pričela večeraj pod predsedstvom kralja seja ministrskega sveta. Kakor smo že večeraj poudarjali, je bila seja odločilne važnosti za nadaljnji politični razvoj. Po večerajšnji seji je jasno, da ostane dosedanj kurz v svojem bistvu neizpremenjen.

Seje kronskega sveta so se udeležili vsi ministri razen ministrov Grišogona in Staniča.

Najprej je podal Pašić obširno politično poročilo in poudaril, da ima sedanja vlada trdno večino v skupščini. Zato more izvesti tudi svoj

delovni program.

V prvi vrsti je treba rešiti proračun za leto 1925 in 1926. Radi kratko odmerjenega časa pa si bo treba pomagati z dvanajstinami. Izenačenje zakonov in finančne administracije se bo skušalo čim prej izvesti. Nato je

našel ministrski predsednik vse zakone, ki bi se imeli rešiti še letos. Izgleda, da bodo sigurno rešeni stanovanjski, invalidni, tiskovni in zbovalni zakon.

Po govoru Pašića se je razvila debata, v katero je posegel tudi kralj. Končno je bil odobren program vlade.

MNENJE OPOZICIJE.

Opozicija je mnenja, da je še prerano govoriti o definitivnem razčiščenju situacije. Na seji kronskega sveta je bil določen samo delovni program vlade, ne pa tudi njena politika. Ta bo utrjena šele tedaj, ko bodo vse stranke precizirale svoje stališče in ko bo zavladalo med strankami pomirjenje. Tedaj se bo šele videlo, če je dosegljiv kak sporazum med obema skupinama ali pa se bo nadaljeval dosedanj oster boj. V tem zmislu se je izjavilo tudi nekaj ministrov.

Seja Glavnega odbora demokratske stranke.

Beograd, 19. februarja. Danes ob 10. se sestane glavni odbor demokratske stranke k seji. Na sinočnji seji centralnega odbora so izčrpno razpravljali o politični situaciji in o stanju demokratske stranke po volitvah. Centralni odbor je z zadovoljstvom ugotovil, da demokratska stranka kljub vsemu terorju in nasilju ni nič izgubila, marveč se v Srbiji zelo oja-

čila. To dejstvo dokazuje, da se je ideja sporazuma v Srbiji že dobro ukoreninila. Davidović ni imel nobenega političnega govora in je izjavil, da pred 7. marcem sploh noče očitati svoje in stališče opozicijskega bloka napram vladi. Davidović je govoril na seji samo o čisto strankinih zadevah.

DR. SMOĐLAKA POZVAN V BEOGRAD.

Beograd, 19. februarja. Naš poslanik pri Vatikanu dr. Smođlaka je nujno pozvan v Beograd, da prejme potrebne instrukcije za pogajanja z Vatikanom glede sklenitve konkordata. Politični krogi trdijo, da je prihod dr. Smođlake, ki je v zelo dobrih odnosih z dvorom, v zvezi z notranjo politično situacijo in to tem bolj, ker v prihodnjih dneh pričakujejo tudi prihoda našega poslanika v Berlinu, Balugdiča.

TUDI HRVATSKI GLAS PREPOVEDAN.

Osijek, 19. februarja. Policija je prepovedala izhajanje lista »Hrvatski glas«. Sedaj nameravajo izdati nov list »Hrvatska Zora«.

Ali bi bilo drugače mogoče, da se celo Učiteljski tovariš pritožuje, da uplivajo na učiteljska imenovanja in premeščanja učiteljski krogi? Samo ta fakt pove vse in samo to dejstvo opravičuje naše besede.

V interesu naroda je, da vidi napredna javnost v učiteljstvu v prvi vrsti narodnega vzgojitelja in strankarskega agitatorja šele tedaj, kadar ne more to niti najmanj škodovati njegovi prvi nalogi.

Če pa bi že hoteli, da je učitelj na deželi napreden agitator, potem si dovoljujemo tudi to krivoversko mnenje, da bo njegovo delo neprimerno bolj uspešno, če bo korakal s kmetškim ljudstvom, če bo agitiral za SKS kakor pa če je agitator za SDS. Ni

PO DOGODKIH V NINČICEVEM.

Beograd, 19. februarja. Včeraj je preiskovalna komisija v Ninčicevem zaslišala številne priče in zaprla 45 Nemcev, ki bodo izročeni sodišču v Vel. Bečkerek.

RISTA GJOKIĆ OD SODIŠČA IZPUŠČEN.

Beograd, 19. februarja. Okrožno sodišče v Sarajevu je včeraj izpustilo na svobodo bivšega zemljoradniškega poslanca Rista Gjokića, ki so ga oblasti zaprle deset dni pred volitvami.

MAKSIMOVIC GRE NA DOPUST.

Beograd, 19. februarja. Kakor doznava politični krogi, namerava notranji minister Maksimović odpotovati v Kragujevac na kratek oddih. Po sinočnji seji vlade je Mate Drinković odpotoval v Zagreb.

vpliv duhovščine tako velik samo vsled njenega verskega stališča, temveč predvsem vsled njenega dela za kmetško ljudstvo. Nima nobenega smisla, to tajiti.

Ponavljamo: Napredna javnost je dokazala svoje nepojmovanje učiteljskega vprašanja, če vidi v učiteljstvu v prvi vrsti strankarskega agitatorja. Prevažen za razvoj naroda je učiteljski stan, da bi smel biti predmet strankarske špekulacije.

In da to ne postane, zato bi morala zlasti skrbeti učiteljska organizacija sama.

Iz ljubezni do stvari smo napisali teh par skromnih vrstic in zato upamo, da ne bodo naše besede sprejete le s slabo voljo.

Amerika ne prizna sovjetov.

Washington, 17. februarja. Oficijelno se sporoča, da vlada Zedinjenih držav ne namerava priznati sovjetske vlade. Predsednik Coolidge je izjavil, da se vse vesti o ameriškem priznanju sovjetov brez podlage. Njemu ni znana nobena okoliščina, ki bi mogla povzročiti priznanje sovjetov.

TUDI BELGIJA NE PRIZNA SOVJETOV.

Pariz, 19. februarja. Iz Bruslja poročajo, da je odbor senata za zunanje zadeve sklenil, da je vzpostavljena diplomatskih odnosov med Belgijo in Rusijo nemogoča.

INTERVENCIJE DR. POLIĆA ZA INTERNIRANE ČLANE HRSS.

Beograd, 19. februarja. Včeraj se je mudil v Beogradu dr. Polić, da intervenira glede dr. Mačeka in njegovih tovarišev, ki se še vedno nahajajo v zaporu. Dr. Polić je čakal od 10. do 13., pa ni bil sprejet pri notranjem ministru. Popoldne pa g. Polić sploh ni bil v ministrstvu. Kakor doznavamo, bo dr. Polić ostal še danes v Beogradu. V zvezi s tem se je razširila s strani vladnih krogov vest, da bo vlada poskusila preko svojih emisarjev preti preko dr. Polića v kontakt z Radićem. Ni pa verjetno, da bi to mnenje odgovarjalo resnici.

ŠTEVILNI ATENTATI NA BOLGARSKEM.

Sofija, 19. februarja. Komunistični poslanec Strašimirov je bil ubit na ulici pred nekim hotelom. Padel je kot žrtev makedonstvujočih kot revanš za ubojstvo Mileva. V Plovdivu je bil ubit šeef javne varnosti. Morilec so neznani. Mislijo, da so bili pri umoru udeleženi makedonstvujoči.

NOVE ARETACIJE KOMUNISTOV V BEOGRADU.

Beograd, 19. februarja. V zvezi z odkritjem tajne komunistične tiskarne so bili aretirani novinar Miša Pijade, apotekar Pašić in bivša profesorica na gimnaziji Cvetković, ki je zelo podpirala komunistične žrtve. Na njenem domu je policija našla nebroj priznanic njene pomoči.

PISMO FRANCOSKIH KARDINALOV HERRIOTU.

Paris, 18. februarja. Francoski kardinali so poslali ministrskemu predsedniku Herriotu pismo, v katerem pravijo, da je bil vsled znanega sklepa francoske zbornice narušen verski mir. Herriot je odgovoril, da je ukinitve poslaništva pri Vatikanu samo čisto politično vprašanje in da bo francoska vlada kljub vsem napadom še naprej spoštovala cerkev.

ANGLEŠKI KRALJ ZBOLEL.

London, 18. februarja. Angleški kralj se je močno prehladil in dobil pljučnico. Angleški prestolonaslednik je bil nujno poklican v London.

Načelna ločitev.

Mladinsko časopisje poziva na »napredno fronto«, čes, vse te napredne stranke, širuje, frakcije so prožete naprednega nacionalnega duha, so ene državne misli, loči pa jih različna taktika, ločijo jih osebna nasprotstva, zavist in ambicioznost poedincev.

Preiskujmo, je li te premise prave, da morajo voditi do edine zveličavne logične slepote: »napredna fronta«.

Kes je, programi vseh teh strank glede pojmovanja nacionalizma in državne misli ne kažejo bistvenih razlik. Programi ni še izpremenila Jugoslovenska demokratska stranka in tudi Samostojna demokratska stranka ne. Vsaj na papirju ne. Zgrajen na demokratskih načelih je ves posvečen resničnemu narodnemu napredku, na kulturnem in gospodarskem polju; ne zanemarija niti socialnega vprašanja.

Toda, kako je v praksi. Zakaj stranke ne smeš presojati po njenem pisanem programu, nego kako ta program izvršuje. Kakor ne vidiš človeka po tabli desetihih božjih zapovedi, ki jo ima obsešno nad svojimi vrati, nego po tem, kako v resnici živi.

Edinstvo države — dobro, edinstvo političnega naroda te države — dobro, monarhija — do tu vse dobro. Že pa se ločijo pota v naziranju glede administrativne in notranje uprave naše države, glede spoštovanja plemenskih individualnosti, kakor jih je ustvarila tisočletna zgodovina in ki so dejanski danes še skladna z gospodarsko in kulturno individualnostjo bodisi plemen, bodisi gotovih teritorialnih delov naše države.

Zdravemu razumu vstrežajoči koncept gre za tem, da je ujedinjenje tudi v teh smereh prepustiti narodnemu razvoju, ki ga je z naravnimi in kulturnimi sredstvi pospeševati, nikakor pa ne forsirati. Vsaka sila sproži reakcijo, ki nas od zaželenega cilja bolj oddaljuje, nego nas približuje. Naturam si expellas furca... Resničnosti tega izreka so nazorno potrdile razmere v naši državi. Danes smo od ujedinjenja bolj oddaljeni nego smo bili pred šestimi leti. Po čigavi zaslugi?

Čim liberalnejše uravnamo tek naravnega razvoja, tem prej dosežemo svoj smoter, tem prej pride spoznanje koristi in potrebe celokupnosti vsega našega naroda. Nič ne pomaga, treba je računati z neko prehodno dobo. Kaj za to, če traja sto let, ki pomenjajo še manj ko nič v tisočletnem narodnem življenju. Vrediti in ustaliti razmere v tej prehodni dobi je naloga resnične drž. modrosti. Samo onega moremo pripoznati za pa-

triotu in državnika, ki doume to svojo nalogo ter je sposoben rešiti ta na videz tako komplicirani, v resnici pa tako enostavni problem. Ni ga lažjega problema od onega, ki mu narava sama nudi svojo pomoč.

Dočim pa leži rešitev problema v medsebojnem poštenem sporazumu, mu stopi nasproti drugi koncept, čigar programatične smeri so docela kontrarne onim prvega koncepta. Koncept sile, nadvlade, šablone, Prokrustove postelje. Koncept Pribiševičev in njegovih učencev mladincev.

Dva koncepta — dve politiki. Ni jih mogoče združiti na en program, niti ni mogoče njenih pripadnikov spraviti pod eno streho. Je mogoče, da velik del SDS odobrava politiko sporazuma in da se priznava prvemu konceptu, toda SDS stoji danes pod duševnim vodstvom odločnih nasprotnikov tega koncepta. Umevno, ker od nesporazuma zavisi njihova politična eksistenca. Dokler je oni del SDS vjetnik nasrečnega njenega sedanjega vodstva, toliko časa je SDS izločena iz enotne napredne fronte. Ker enotnost fronte zahteva za predpogoj enotnost politike.

Še večja pa je razlika med SDS, odnosno njenim vodstvom in ostalimi naprednimi strankami v pojmovanju bistva naprednosti, torej prav glede one načelne teze, ki naj tvori vez med vsemi temi strankami. Naprednost v protiklerikalnem smislu je za današnje čase preozek in zastarel pojem. Za državo nam gre, za njene potrebe in koristi ter za one celotnega naroda. Ne pa za kako provinci-jalno lokalno politiko z obzorjem z vaškega zvonika. In v tej državi ne pomenja klerikalizem nič in ne bo nikdar nič pomenjal.

S kršenjem demokratskih načel programa JDS so mladinci zavrgli tudi naprednost. V logični posledici. Ker niso sposobni, da bi si s kulturnimi sredstvi znali pridobiti voljo večine naroda, a ker se na drugi strani hočejo za vsako ceno vzdržati na oblasti, jim pride prav vsako sredstvo, pošteno in nepošteno. Nasilje, terorizem, partizanstvo, korupcija, kupovanje duš, vsužnjevanje političnega prepričanja, maščevalnost — to je inventar političnega programa današnje SDS. Na celi črti reakcionarnosti na mesto svobodomiselnosti in resnične kulturne naprednosti. Take stranke ni več šteti med napredne stranke.

Ne samo dve taktiki ali dve politiki — to sta dva svetova. Ločitev je načelna in zato ni mogoča enotna »napredna« fronta v Sloveniji z vključitvijo današnje SDS.

Razorožitev Nemčije.

Glavna ovira za izpraznitev kolinske cone je neiskrenost Nemčije, ki se je zlasti v razorožitvenem vprašanju zelo pregrešila proti svojim obveznostim, ki jih je z mirovnim dogovorom sprejela. Nemška vlada skuša te svoje pregrehe z objavljanjem statistike o uničenih topovih, strojnih puškah in drugem vojnem materialu zakriti, toda tozadevna prizadevanja Nemčije niso rodila pravega uspeha. Končno vedo tudi zavezniki, da je Nemčija razorožena in da ne more kar čez noč zgraditi moderne armade, ki bi bila kos zavezniški. Toda s tem se zavezniki ne morejo zadovoljiti, ker vlada v Nemčiji še vedno stari šovinistični duh, ki je resna nevarnost za Francijo in s tem tudi za svetovni mir. Razorožitev Nemčije je izvršena v zmislu mirovne pogodbe šele tedaj, kadar bo ponajanje Nemčije tako, da je odstranjena vsaka nevarnost nove vojne.

Nepopolno izvedena razorožitev Nemčije pa kaže slabo voljo Nemčije in zato je naravno, da tudi zavezniki ne morejo preje pokazati dobre volje za opustitev zadnjih varnostnih ukrepov in da ne morejo izprazniti zasedenega ozemlja.

Te dni je izdala mednarodna kontrolna komisija svoje poročilo o stanju nemške razorožitve. Poročilo niso dodeljena konkretna dejstva, in sicer iz vzrokov, ki jih je razložil v »Review of Review« angleški general Morgan, bivši generalni intendant medzavezniške vojaške komisije za Nemčijo. General Morgan pravi, da ne morejo zavezniki vseh obtožb, ki bi jih mogli sicer z nepobitnimi dokazi

podkrepi, javno razložiti. To pa vsled tega, ker nemški sodniki ne obsodijo niti enega, ki bi skrival ali pomagal skrivati orožje, pač pa težko kaznujejo zaradi veleizdajstva vsakogar, ki je dal kontrolni komisiji podatke o skritem orožju ali napadalnih načrtih Nemčije. Kakor hitro bi zavezniki objavili le en dokument, bi Nemci takoj zaslutili, od koga so prejeli zavezniški informacije in tako bi bili tisti, ki so šli zaveznikom na roko, dejansko poplačani za svoj trud s tem, da bi jih zavezniki sami izročili nemškemu maščevanju.

Napačna je misel, da bi bili med onimi, ki gredo zavezniški kontrolni komisiji na roko, samo plačani agenti. Nasprotno je večina od njih socialistična, ki vsled svojega političnega prepričanja hoče odstraniti vse ovire, ki preprečujejo sporazum med Nemčijo in Francijo. In da delujejo ti pogumni možje resnično v dobro Nemčije, je evidentno. Čim prej bo izpraznjeno zasedeno ozemlje, tem prej bo Nemčija konsolidirana, tem manj bo plačevala vzdrževalnih stroškov za okupacijsko armado. Tako vidimo tudi v Nemčiji, da tisti, ki kaznujejo druge, vsled veleizdajstva, sami ravno najbolj škodujejo Nemčiji. Šovinizem je pač vedno napačen in spravlja narode pavsodi v nesrečo.

Obtožbe kontrolne komisije.

Splitski poročevalce »Tribune« poroča, da vsebuje poročilo kontrolne komisije o pregreških Nemčije proti določbam

mirovnega dogovora o razorožitvi sledeče točke:

1. Zaloge nemške armade so večje, kakor pa so potrebne za 100.000 mož broječo armado.
2. Državna bramba, ki se ni nikdar uporabljala za vpostavo javnega mira in reda, razpolaga čez večje oddelke in oborožitve, kakor pa so predvidene po mirovnem dogovoru.
3. Kavalerija je nedopustno oborožena tudi s strojnimi puškami.
4. Na univerzah obstoje posebni uradi za rekrutiranje za ustanovitev takozvane »Črne državne brambe«. Pod kaznijo veleizdaje je prepovedano te urade naznaiti. Tozadevno imajo zavezniki v rokah fotografije o teh tajnih zvezah in o seznamu njim pripadajočih članov.
5. V višini 5 odstotkov določeno dopolnitveno število je bilo znatno preokrašeno.
6. Policija je prejela orožje in inštrukcije vsakoletno takoj ob pričetku

manevrov in ni bila nikdar samo lo-kalna četa.

7. Med policijo in državno brambo obstoji določen dogovor o subvenciji in pri obeh je uveden isti službeni red.

8. Dokumenti o stanju nemške oborožitve na dan sklenitve premirja so bili najdeni od francoskih oficirjev in so nato izginili.

9. Vojno ministrstvo je naročilo civilnim oblastvom, da ta izdelujejo razne mobilizacijske načrte za različna bojišča.

10. Orožje se izdeluje v tovarnah, v katerih niso bili stroji za izdelovanje orožja popolnoma uničeni.

Poročevalce poudarja nato, da so bili mnogi delavci, ki so ta dejstva navedli kontrolni komisiji, takoj nato aretirani in v najkrajšem času kaznovani.

Zavezniki krepko pazijo, da bo Nemčija izvršila svoje obveznosti in če hoče Nemčija miren razvoj, potem se bo pač močni volji zaveznikov morala udati.

Politične vesti.

— Kako so agitirali samostojni demokrati? Zagrebška »Narodna Politika« objavlja proglas, ki so ga izdali samostojni demokrati tik pred volitvami. Ta proglas je tako značilen za samostojno demokratsko moralo, da ga moramo vsaj v izvlečku seznaniti tudi z našimi bralci. Proglas se glasi: »Hrvatski seljački narod! Bratje republikanci! Nasilna beograjska PP vlada podvzema vse mogoče, da bi udusila republikansko zavedno st med hrvatskim narodom. Uničila je prave seljačke republikanske liste, katerih nosilca sta bila Salamun in Matića. Da ne bi s svojimi glasovi služili krvnikom hrvatskega republikanskega naroda, odrejamo, da ostanete v znak protesta proti nasilju... (Izpustili mi. Op. ur.) P. P. vlade vsi na dan volitev doma in da ne oddaste svojega glasu nikomur, ko ni prave hrvatske seljačke republikanske liste.« In konec se glasi: »Vse kroglice samo za republiko! Ne ena kroglica v volilno skrinjico, ker so vse gosposke in batinaške. Zagreb, dne 5. februarja. Podpisana: Pavle Radić, nar. posl. in Rud. Hereg, nar. posl.« — Ker naši mladinski listi sedaj ravno tako radi govore o falzifikatih, naj si vtaknejo ta falzifikat svojim bralcem za ogledalo, kjer se nabaja že njihov falzifikat z naslovom: »Katoliški Slovenci!«

— Še ena. Hrvatski samostojni demokrati so agitirali na svoj način tudi med hrvatskimi klerikalci. V svojem čakovskem listu so pisali dne 4. februarja sledeče: Naša (mladinska) stranka je za katoliško vero storila več ko vsi klerikalci skupaj. Mi demokrati smo na vsakem sestanku napadli Radića, zato ker je on nasprotnik naše vere, ker je prodal Hrvate judeževim boljševiški internacionali, ki je pogazila Kristusa, svetost zakona in ki so se pričeli klanjati Judežu ter širiti nepoštenje in nečistost. In tako farizejstvo imenujejo mladinski listi — naprednost. Resnično, pri najboljši volji ne moremo sprejeti take »naprednosti«.

— Še o volilnih številkah. Če bi vlada pri nas čist propore, potem bi dobili na podlagi oddanih glasov: »nacionalni« blok 136 mandator, radičevci 69, davidovičevci 37, Spaho 17, zemljoradniki 16, Korosec 14, Nemci 6 in črnogorski federalisti 1. Ostale skupine (džemiet, socialisti, Madžari in divjaki) 19. Nikjer pa se ni volilni red pokazal tako krivičnim kakor v predkumanovski Srbiji. Tam so dobili zemljoradniki za več ko 50.000 glasov en mandat, samostojni demokrati pa za 20.000 glasov nobenega. Če torej hočejo doseči samostojni demokrati za sebe ugoden voliven red, potem morajo udariti radikale. Da pa ti ne bodo pristali na voliven red, ki bi jim bil neugoden, zato bo najbrže volilni red še naprej ugoden za radikale, Radića in naše klerikalce.

— Varnostno vprašanje. Konservativna »Morning Post« zagovarja v svojem uvodniku mnenje, da je Anglija v zmoti, če misli, da se varnostno vprašanje tiče samo Francije. Dejanske meje angleške države so na Renu. Če je ogrožena Anglija, potem so ogrožene tudi vse angleške kolonije. Francija Angliji ne more postati nevarna. Največjega pomena za Anglijo pa je, da se od one strani Renu grozeča nevarnost ne ponovi več. List apelira nato na angleške domini-

jone, da spoznajo potrebo posebnega garancijskega pakta za nedotakljivost Francije in Belgije, zakaj ta pakt je tudi v interesu Anglije. Ta uvodnik potrjuje pravilnost vesti, da so angleški vojaški krogi uverjeni, da se ne sme presojati varnostnega vprašanja vedno s stališča Francije, temveč tudi Anglije.

— Fašizem nepopustljiv. Glavni tajnik fašistovske stranke, znani Farinacci, je imel v svojem volivnem okraju v Cremoni velik političen govor. Med drugim je dejal Farinacci: Moje odločno stališče po umoru Matteottija je dalo koristen plod. Ko je vse polno občinskih zastopstev izrazilo svoje obžalovanje nad umorom, se je branila samo moja Cremona priporočiti se koru jokajočih. Če bi tedaj storila vlada, pa tudi stranka, isto, potem ne bi doziven mrtvaškega plesa okoli ubitega. Danes upajo naši sovražniki na Matteottijev proces. Dobro. Važnost polagamo na to, da postane ta proces obtožba opozicije. Fašizem se Matteottijev procesa tako malo boji, da ga bo naredil za izhodišče svoje volilne parole. Vsi fašisti se morajo združiti na njegovem programu: poštenost, nesebičnost in pospeševanje strokovnih organizacij. Poleg tega pa stran z oportunisti in boj proti vsem krivim prijateljem. Police pa se ne sme odložiti in prvo povelje ostane slej ko prej: disciplina. — Končno je izjavil Farinacci, da ni pričakovati volitev pred avgustom prihodnjega leta.

— Nemško-rumunski spor zavzema vedno ostreje mere. Rumunska vlada zahteva, da plača Nemčija rekvizijske bančkovce, ki so jih izdali Nemci za časa njihove okupacije za rekvirirano živino, živila in drugo. Nemška vlada pa rumunsko zahtevo odločno odklanja, ker ni Nemčija po versajskem dogovoru dolžna, da bi te bankovce plačala. Zavezniki so svoječasno rumunsko zahtevo enako odklonili in zato smatra nemška vlada, da ima proste roke, če bi Rumunija pričela z represalijami. Rumunska vlada pa enako noče popustiti in je sklenila, da se popiše vse imetje nemških državljanov v Rumuniji. Vse to imetje bo zaplenjeno. Verjetno je tudi, da pride do pretoma diplomatskih stikov med Nemčijo in Rumunijo. Pričakuje se tudi, da bo Rumunija nemške državljane izgnala. Pa tudi Nemci ne mislijo držati rok križem. Po Bukarešti se širijo vesti, da pripravljajo nemške banke ostro kampanjo proti rumunskemu leju, katerega hočejo na vsak način zrušiti. Rumunska vlada namerava uvesti protiakcijo. Posledica tega nasprotja bo škoda na obeh straneh, dočim bi bil sporazum za obe stranki v korist. Pa z Nemci se menda v resnici težko dogovarja.

— Slika iz Italije. V Sarno so se imele vršiti občinske volitve. Sarno je znana demokratska trdnjava, ki je zvesto na strani poslanca Amendota. Bilo je zato jasno, da bi fašisti pri volitvah propadli. Fašisti so nato demokratom zagrozili, da jim bodo požgali tiskarno in vse njihove lokale, če ne prekličejo svoje liste. Demokratom končno ni ničesar drugega preostalo, ko da so se fašistovskemu nasilju uklonili in nato je bila proglašena fašistovska lista kot izvoljena.

— Odkrita nemška špijonaža na Poljskem. Te dni je bil v Varšavi aretirani ruski grof Toll, ki je bil sumljiv špijonaže v korist Nemčije. Policija je grofa

že dolgo opazovala. Grof je živel zelo razpisno. Bil je podpredsednik ruske monarhistične organizacije. Pri preiskavi na stanovanju grofa Tolla je našla polje mnogo obteženega materiala, ki je jasno dokazal, da je bil grof nemški špijon. Pred vojno je bil grof Toll uradnik za posebno službo pri ruski generalni guvernerju v Varšavi. Kot sokrivi grofa Tolla so bili aretirani knez Avalov, baron Triesenhausen in več oficirjev Denikinove armade.

— Govorice o odstopu Herriota. Londonski listi poročajo, da je položaj Herriota vsled padca francoskega franka zelo oslabiljen. Računa se celo z njegovim odstopom. Herriotovo nasledstvo bi prevzel kabinet Caillaux-Loucher. Vestil londonskih listov je treba sprejeti z vso rezervo.

— Ruska komunistična stranka šteje po zadnjih statističnih podatkih 25.922 krajevnih organizacij s 699.689 člani. Od teh je pravih članov samo 369.936, oostali so vsi ostali samo kandidati na članstvo stranke. Ženskih članov šteje komunistična stranka 73.328.

— Na Ruskem streljajo na brezposelne. Leningraški poročevalec berlinskega »Kulja« javlja k zadnjim pouličnim bojem v Leningradu: Pišem pod vtisom krvavega spopada brezposelnih z milico in četami državne policije. Brezposelni so hoteli spriti dejstva, da raste brezposelnost od dne do dne ter se nahajajo brezposelni delavci v strašni bedi, predložiti Zinovjevu peticijo, da organizira zaslišanja dela. Neoborožena množica pa je bila sprejeta na osebno povelje Zinovjeva s salvami. Bolnišnice so prenapolnjene z ranjenci, med katerimi je tudi mnogo žensk. Ubitih pa je bilo v vsem baje 30 brezposelnih.

Drobne vesti.

Na predlog Nemčije se ustanovi v Sofiji nemško-bolgarska trgovinska zbornica, ki naj bi itak živahne trgovinske stike med Nemčijo in Bolgarsko še poglobi.

Dr. Luther je na shodu v Königsbergu izjavil, da se v kratkem prično rusko-nemška gospodarska pogajanja.

Oboroževanje traja dalje. Po vestih angleških listov je zgradila Anglija 16 bojnih ladij, Amerika 11, Japonska 25, Francija 32 in Italija 16. Rezultat washingtonske razorožitvene konference je torej popolnoma negativen.

Na Bolgarskem bo proglašena proti komunistom obznanja.

Mestni svet v Kutnihori je sklenil, da vzdaja na rojstni hiši Gabriele Preissove spominsko ploščo.

Do krvavih pobojev med pristaniškimi delavci je prišlo v Rigi. Na obeh straneh je več mrtvih. V mestu vlada silno razburjenje.

Prodsednik Čeke v Kutaisu na Kavkazu, krvoločni Kučukidze, je bil od neznanih atentatorjev ubit. Kučukidze je izvršil samo v zadnjih treh mesecih lastnoručno 122 smrtnih obsodb.

Mednarodno konferenco o valuti nameravate sklicati Anglija in Amerika. Konferenca bi se vršila v jeseni in bi bile na njo pozvane vse države.

Velike skupne manevre misli imeti letošnje poletje ameriška vojska in brodogradnja bližnji Havajskih otokov. Načrt manevrov je osvojitve Havajskih otokov, ki jih brani vojska.

Nasprotja v angleški delavski stranki. »Evening Standart« poroča, da je levičarsko krilo Labour Party zelo nezadovoljno s politiko Mac Donalda, ki da je premalo razredna.

Musolini je obel na influenci, kakor pravi uradno poročilo. Bolezen pa je v resnici politična. Senat je namreč proti njegovi vojni reformi, po kateri bi se število italijanske vojske znižalo na 200.000 mož in bi bila fašistiška milica s svojimi 300.000 možmi močnejša.

Mednarodna kontrola nad nemškim oboževanjem se bo najbrže razširila tudi na nemške tovarne, ki se nahajajo v tujini.

Grška vlada je izgnala 200 komunistov, ki so bili tuji državljani.

Prosveta.

Eden najstarejših francoskih pianistov Marcel Ciampi priredi v petek, dne 27. t. m. ob 8. uri zvečer v Filharmonični dvorani koncert z jako zanimivim sporedom, ki ga tvorijo predvsem francoski komponisti Debussy, Franck, Ravel, Faure in tudi Chopin. Natančneje objavimo v prihodnjih dneh.

Filharmonična družba priredi svoja dva nadaljna koncerta dne 16. marca in 20. aprila t. l. v Filharmonični dvorani. Filharmonična družba prosi vsa društva in korporacije, katera bi eventualno hotela prirediti v teh dneh kak koncert ali podobno prireditev, da se ozirajo na ta dva datuma.

Dnevne vesti.

— Vivant sequentes! V priznanje za svojo neustrašeno borbo za resnično demokracijo in naprednost je poslal neimenovan obrtnik iz Stajerske za naš tiskovni sklad 100 dinarjev. Iskrena hvala mu! Da bi našel mnogo posnemovalcev!

— Malo več zmerčnosti in takta! Včerajšnji »Slovenski Narod« je napisal na naslov urednikov »Slovenca« krepke izraze: »brezvestna žurnalistika, lopovski žurnalisti«, ali ni proti takim ljudem (sc. opozicijski uredniki in zlasti »Slovenčevci«) na mestu žandarjev koleci? ti »globni, nestrpni, nekavalirski uredniki, ki se ponižajo do prostoških cigarov« in slično. Gospodje pri »Slovenskem Narodu«, ali ste v resnici tako brez kulture, da ne čutite, kako ponižate sebe, ko uporabljate take izraze? In ali ne čutite, da s takim pisanjem ne delate reklame za novinarski stan? Surovost se ne ubija s tem, da se zagreši nova surovost in čas bi bil, da bi tudi v slovenski žurnalistiki postal ton malo bolj zmeren in kulturni!

— Sami sebe citirajo. »Slovenski Narod« citira »Jutro«, »Tabor« bo citiral »Slovenski Narod«. »Nova Dobca« pa »Tabor«. In tako bo dokaz zaključen in gospodje se bodo našli v bratski slogi. Ampak hvaležni bi bili gospodom, da bi nam pokazali moža, ki na lastne citate kaj da.

— Poglavje o falzifikatih. Včerajšnji »Slovenski Narod« je imel celo vrsto brzojavk ali telefonogramov iz Berlina in Bukarešte. Vse te brzojavke je označil kot izvirne. Po vsej pravici, ker so v resnici tako izvirne, da ne morejo biti bolj. Prepisane so bile namreč iz drugih listov.

— Nagrade se bodo delile. Gospod profesor Presl pozivlja vse radikale, ki so volili »Narodni« blok, da se zglase v tajništvo njegove radikalne skupine, da bo »mogla stranka ščititi svoje člane«. Ali so gospodje res tako nerodni, da ne znajo stvari povedati malo po ovinkih. Malo več okusa menda vseeno ne bi škodovalo!

— Ker pravi mladinsko časopisje, da ni vladalo med volilnim bojem nasilje nad tiskom, opozarjamo mladinske novinarje, da si prečitajo resolucijo Jugoslovenskega Novinarskega Udruženja na naslov notranjega ministra. Svoji strokovni organizaciji bodo mladinski novinarji menda vendarle verovali.

— Kaj se razburjate! Včerajšnje »Jutro« piše, da je bil še leta 1922 dr. Trumbić odločen nasprotnik Radića. Vsi nadalje vemo da je med vojno dr. Trumbić svoj patriotizem več ko dokazal. Kako torej, da je postal sedaj dr. Trumbić nakrat prijatelj Radića? Na to vprašanje naj odgovore oni, ki so s svojo trmoglavo politiko pritirali celo dr. Trumbića v opozicijo. Samo mimogrede bi pa še pripomnili. Poznamo dosti ljudi, ki so bili še leta 1921 odločni nasprotniki dr. Zerkovne politike in ki so danes navdušeni zanj. Toda dvomili bi, da bi bili njihovi motivi manj čisti. Naredite torej najprej red v svojih vrstah.

— Komu v korist? Milutin Pavlović iz Srbije se je pred 20 leti poročil s svojo Spasenijo. Ker pa je bil zakon brez otrok, je Milutin vedno manj ljubil svojo ženo in končno pripeljal na dom neko da jo zopet vzame nazaj, ker pa so bile vse njene prošnje zaman, se je končno udala v svojo usodo. Seznanila se je z zidarskim pomočnikom Radovanom Teodorovičem in se končno preselila k njemu. Dobila je z njim otroka in živela z njim šest let srečno in zadovoljno. Ravno tako pa je živel srečno in zadovoljno s svojo ljubico Milutin in oba para sta veljala kot zakonska para. Sedaj se je hotela Spasenija s svojim zidarjem poročiti in šla je na duhovno sodišče, da se loči njen prvi zakon. Tam so pa to odklonili in sedaj zahteva sodišče, da se mora Spasenija vrniti k svojemu prvemu možu. Ta se je dolgo branil, končno pa se je moral udati, noče pa niti slišati o otroku Spasenije. Zakonu bo torej zadoščeno, dva para pa bosta nesrečna. Škoda torej na vse plati!

— Mednarodna banka v Zagrebu nam sporoča, da je bila naša vest, češ, da je bila Mednarodna banka v Zagrebu kaznovana na 6 milijonov dinarjev globe zaradi napadne bilance, vsled česar, da je utrpela država veliko škodo, popolnoma neosnovana. Mednarodna banka v

Zagrebu ni imela prav nobenega konflikta z državnimi organi, še manj, da bi bila kaznovana. Kaznovano je bilo neko zagrebško tekstilno podjetje. Prosimo, da vzamejo naši bralci to na znanje.

— Zupaničeva »Samouprava« je prenehala izhajati. List je bil tako brezpomemben, da bi ga z nekrologom preveč počastili.

— Iz državne službe. Komisar Gviden Gulič je imenovan za ravnatelja urada za pospeševanje obrti v Ljubljani. Za sodnika v področju višjega deželnega sodišča v Ljubljani sta imenovana avskultanti dr. Franjo Kalin in dr. Aleš Peršin. Ravnatelj dvorazredne trgovske šole v Mariboru Matej Dolenc je pomaknjen v 5. skupino prve kategorije.

— Iz železniške službe. Imenovani so: France Blažon za načelnika postaje St. Lovrenc na Pohorju, France Beze za skladišnega šefa postaje Zidani most, France Zumer za šefa postaje Slatina-Radenci.

— Akademski agr. klub »Njiva« priredi 20. januarja t. l. v petek ob 20. uri v dvorani »Kmetijske družbe« (Turjaški trg) predavanje dr. N. Preobraženski: »O ruski junaški pesmi«. Vabljen je vse cenjeno občinstvo.

— Vsem semisljenikom, bratom in sestram! Iz raznih krajev, ki so še danes inficirani s sterim avstrijskim nemčurškim duhom se obračajo na Mariborski O. O. naše organizacije s prošnjo, naj bi jim ustanovili javne knjižnice. Po raznih podstrežjih, omarah in policah se praši nebrot neizbranih knjig, ki bi lahko vršile ob meji veliko delo nacionalnega prepoveda. Zbirajte te knjige, žrtvujte morda tudi svoje duplikate ali one, ki jih ne rabite in pošljite jih na naslov: M. O. Orina. Kulturna sekcija. Knjižnični odsek. Maribor »Narodni dom«. Bratje in sestre v nemčurjenih krajih vam bodo s hvaležnostjo poplačali to naklonjenost in požrtvovalnost! Na delo za našo knjižnico!

— Občni zbor »Zveze blaginjskih zdravnikov za Slovenijo« bo 26. februarja ob pol 4. uri popoldne v Hotelu Union (v Rožah) z običajnim dnevnim redom.

— Konec ljubezni v Rusiji. Moskovski učnjak dr. Pavel Telegin, dober poznavalec razmer v Sovjetski Rusiji, je priobčil te dni jako interesanten članek o polmovanju medsebojnega razmerja obeh spolov. Predvsem ugotavlja, da je ljubezen v starem smislu, kakor jo opisujejo zapadnoevropski pesniki, iz Rusije izginila. »Ta simptom« piše, »je veličasen pojav, in kaže na tendenco razvoja spolnega življenja ne samo v sovjetski Rusiji, nego tudi v zapadni Evropi.« Pravitako, kakor bi bil na moskovskih cestah Slovci, ki bi letal okrog v cilindru in fraku, nemogoča prikazen, pustna šema, pravtako se smatra zaljubljenost v pretirano sentimentalnem smislu, kakor živi še v malih nemških mestih, za bolezen. Pisanje ljubavnih pesmi in podoknice, vse to je Rusiji izumrlo. Mladina, posebno dijak in delavci, se odvračajo zavedoma od »zaljubljenosti« in izjavljajo, da ljubezen ni tako važna, kakor se je mislilo popreje, temveč, da jo mora smatrati praktični človek kot postransko stvar. Trezno in odkrito občujeta spola med seboj, toda brez sentimentalnosti. Mladi mož ne napravi dekletu, ki jo želi za ženo, niti kakega zanosa polnega ljubzenskega razkritja, temveč vpraša približno takole: »Kaj pa če bi dobila mlada otroke?« — »Pripominjam«, piše Telegin, »da mi je znano sto in sto takih slučajev med moskovsko mladino. Temu nasproti pa nisem mogel zabeležiti niti enega slučaja, v katerem bi imelo romantično sanjarenje še kak pomen.« Tudi o »svobodni ljubezni« ne boje v Rusiji nič več vedeti. Komunistični poskusi v tem oziru so dovedli do najslabših izkušenj. V vsej Ruski, pravi pisatelj, »ki je, verujem v svetost te ideje, preživela nekaj let revolucionarnega časa pod parolo svobodne ljubezni, je nastal velik moralen maček. Svobodni ljubezni je sledila še mnogo bolj ozkočrta reforma zakona, kakor jo imamo v Evropi.« Družinska vez se ni razkročila, temveč prej utrdila in tudi o gospodarski ravnopravnosti žene ni govora.

Tatvina kakost. Albin Vernik je prijavil na policiji, da so mu bile ukradene iz zaklenjenega kokošniaka na vrtu njegovega stanovanja Hranilnišna ulica 8, tri kokoši in en petelin v skupni vrednosti 200 Din. Vernik trdi, da ni zadel nase njega nesreča, temveč da so bile istočasno ukradene tudi iz v sosednjem vrtu nahajajočega se kokošniaka, ki je last Martina Čamernika, dve kokoši in en domač zajec. Storitvec ne zan.

Pravi, da li je riho ukradla Marija Grünthal, stanujoča v barakah na Frškovec je nagnanila na policiji, da ji je bila dne 17. t. m. ob 13.30, medtem ko je prala ter se odpravila za nekoliko časa na vrt, ukradena moka riha. Tatvine dolži neke svoje sosede M. K. Vseled te obdolžitve je napravila policija pri M. K. hišno preiskavo. Ta preiskava je ostala brez uspeha. Pri M. K. policija moka rihe ni našla in M. K. trdi, da Grünthalovi ni ničesar ukradla, da Grünthalovi sploh ni bilo ničesar ukradeno, marveč si je tatvino izmislila in obdolžila njo iz maščevanja radi starega sovražstva.

Poskodbu tuje lastnine. Gostilničar Franc Černe, Moste 7, je prijavil na policiji, da mu je Pavel C., kovinski strugar, polomil in izruval rampo za konje pred hišo. Pavel C. je dejanje priznal, imenoval tovariše, ki so mu pri delu pomagali ter izjavil, da je šlo le za šalo in da je pripravljen poravnati vso škodo.

Gospodarstvo.

Gospodarstvo in finance v l. 1924.

(Iz letnega poročila Izvozne banke v Beogradu.)

Ker zastopa Izvozna banka večino beograjskih izvozničarjev in ker je njeno mnenje značilno za naziranje tamošnjih trgovskih krogov, objavljamo izvešček o zadnjem njenem občnem zboru, ki je razpravljal tudi o našem gospodarskem in finančnem razvoju v preteklem letu. (Pripominjamo, da se s tako enostranskim presojanjem gospodarskih prilik ne moremo strinjati.)

Izvozna banka razpolaga z delniško glavnico od 30 milijonov in 24 milijoni rezerv in je skoraj ves srbski izvoz pod njenim uplivom. Tako je v preteklem letu izvozila za lasten račun in račun njenih komitentov 2839 vagonov blaga, med drugim 1116 vag. pšenice, 1218 koruze, 197 moke, 183 suhih sliv in 60 vagonov fižola.

Splošno gospodarstvo je po mnenju banke, bodisi v industrijskem, trgovskem ali poljedelskem pogledu, v letu 1924 zelo napredovalo, vendar je po mnenju banke število trgovcev preveliko, ki da radi previsokih režijskih stroškov kljub konkurenci povzročajo dviganje blagovnih cen. Tudi napada banka trgovce, da delajo previsoke dobičke. (Vidi se, da Izvozna banka z dosedanjimi dobički še ni zadovoljna in da bi hotela imeti monopol za izvoz.)

Devizna trgovina, ki je v zvezi z izvoznim poslom, je bila v preteklem letu povsem obična in so dobički zelo malenkostni ter se vedno zmanjšujejo. Ta kupčija se zato ne bi smela obdačiti. Špekulacije ni bilo, ker izvozniki niso špekulanti. (Ne bo čisto rest!) Temu nasprotno pa dolži banka uvoznikarje, da špekulirajo, da ne krijejo pravočasno svojih potreb po tujih devizah ter da špekulirajo na daljni padec deviz.

V vprašanju porasta dinarja zastopa banka mnenje, da Narodna banka ne sme dajati državi nikakih kreditov. Tudi ni potrebno spravljati naša zunanja vprašanja v zvezo s političnimi, temveč se morajo upotrebiti ostrejša sredstva za zboljšanje dinarja. Naša valuta je bolna na inflaciji, ki se jo zdravi z deflacijo, toda ozdravila bo šele tedaj, kadar se država odloži pri Narodni banki. S tem misli banka dokazati ničevost teorije denarnih teoretikov, ki pravijo, da se valuta, ki je izgubila več kot 50% svoje kurzne vrednosti ne more več dvigniti do predvojne paritete in poudarja neosnovanost predloga o devalvaciji v razmerju 1 : 15 ali 1 : 16.

Državne intervencije na borzah v letu 1924 so pomenile boj proti popravku dinarja (!). Če država ne more pomagati dinarju, naj tudi ne moti njegovega razvoja! S pomočjo Narodne banke naj bi vlada delovala na to, da se kovinska pomoč našega dinarja poveča.

Denarna kriza se je v prošlem letu ublažila! Bančne vloge so se v letu 1924 znatno povečale ravno vsled visokih obrestí.

Višina obrestne mere vodilnih bank je bila za kredite 18 odstotkov, med tem, ko je znašala drugod od 20—25 odstotkov. Izvozna banka je nudila kredite afiliranim zavodom po 16%, po 17% so dobila kredit večja podjetja in po 18% posamezniki. Znižanje obrestne mere se bo izvedlo z ozdravljenjem dinarja in ne z umetnimi poskusi s strani narodne banke.

Za vloge se je plačevalo zelo visoke obrestí, ki so se gibale med 10—20%. Mali zavodi so plačevali 7—8%, med tem, ko so velika podjetja nudila 14 do 16%. Banka imenuje ta pojav kot zelo nezdrav, posebno še, ker je bila večina bank ilikvidna. Vrednostni papirji so v svoji ceni padli in nekatere banke so plačevale obrestí, ki so bile večje od dividend, kar je imelo za posledico, da so se delnice prodajale in se je denar naložil v bankah. Tudi vrednosti immobilij so padale in bodo radi velikih ponudb padale tudi še nadalje.

LJUBLJANSKA BORZA dne 18. februarja 1925.

Vrednote: 2% drž. renta za vojno škodo den. 189, 7% invest. pos. iz l. 1921, bl. 86, Celjska posojilnica d. d. den. 200, bl. 211, Ljubljanska kreditna banka den. 235, Merkantilna banka den. 100, Prva hrvaška kreditna banka den. 895, bl. 900, Slavenska banka

bl. 78, Stavbena den. 280, bl. 290, Strojne tovarne in livarne den. 136, bl. 147, Trboveljska premogokopna družba den. 415, Zdržene papirnice den. 100, bl. 115.

Produktna borza.

Lesni trg: Boula hrastovi 80, 90 mm od 250 naprej feo nakladna postaja, denar 1180, blago 1250; madrieri 75x225 mm paralel, na živ rob pričeljni, feo Postojna, denar 600; hrastovi frizi od 4 do 9, od 25 do 60 feo meja, denar 1380, blago 1380; kostanjevi les feo nakladna postaja, 3 vag., denar 27, blago 28, zalj. 27; bukova drva 1 m dolž, na pol suha feo nakladna postaja denar 19, bl. 20.

Štiti trg: Pšenica, domača, feo Ljubljana, denar 460, blago 490; otrobi, pšenični, drobni, feo vagon slavonska postaja, blago 205; otrobi pšenični, drobni, jutasta vreča, b/n, feo vagon Ljubljana, blago 240; koruza, nova, promptna, feo Klenak, blago 210; koruza, nova, februar, par. Ruma, denar 215; koruza, nova, promptna, feo Postojna, tranz., blago 220; koruza, nova, dobavitel sukces. do meseca marec, feo Postojna, tranz., blago 280; koruza, nova, dobavitel april, feo Postojna, tranz., blago 290; koruza, nova, dobavitel maj, feo Postojna, tranz., blago 295; koruza, nova, def. umetno sušena, loso Ljubljana, blago 240; oves, arbski, par. Ljubljana, blago 385; oves, baški, rešetana, feo Ljubljana, blago 360; krompir, bel, feo gor. postaja, blago 155; krompir rdečkast, semenaki, feo štajerska postaja, blago 185; laneno seme, feo Ljubljana, den. 680; fižol koks, feo Postojna, tranz., blago 510; fižol, ribničan, žišen, feo Postojna, tranz., denar 340; fižol, mandalon, žišen, feo Postojna, tranz., blago 465; slanine, slama, trodelna, vagon Vukovar, blago 28.

BORZE.

Beograd, 18. februarja. Tendence dalje čvrsta. Pariz 323 do 324; London 293.50 do 294.20; Newyork 61.45 do 61.50; Milan 253.25 do 253.40; Berlin 14.75 do 14.80; Curih 1182

do 1186; Praga 18.80 do 18.85; Amsterdam 208.78 do 208.83.

Curih, 18. februarja. Beograd 8.43 do 8.47, Pariz 27.50, London 24.74, Newyork 5.1947, Milan 21.372, Berlin 1.237, Praga 15.44, Dunaj 0.00731, Budimpešta 0.00729.

× Oddaja pretovarjanja blaga v Bosanskem Brodu v zakup se bo vršila pri direktni državnih železnici v Sarajevu dne 9. marca 1925. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v trgovski in obrtniški abornici v Ljubljani interesantom na vpogled.

To in ono.

Kaj mora vedeti vsako mlado dekle pred poroko. Živel je na Holandskem skromen založnik, nobeden od onih, katerim prepustijo največji izmed velikih svoje duševne proizvode. Le z največjo težavo se je držal nad vodo. Nekega dne pride končno vendar na dobro misel, ki ga je obogatila. Z denarjem, ki mu ga je bil posodil prijatelj, je inseriral v več listih: »Pravkar izšlo: »Kaj mora vsako mlado dekle vedeti pred poroko. Lepo vezana knjiga s 150 stranmi. Cena 2.50 goldinarja.« Pošne nakaznice so začele deževati in deževale so dneve in tedne neprenehoma. Cele došare knjig so morali vlačiti na pošto. Romale so v najoddaljenejši vasi Holandije. In kdor je knjigo naročil, je videl, ko jo je odprl, da to, kar mora vedeti vsako mlado dekle pred poroko, ni obstajalo v ničemer drugem, kakor v seriji kuharskih receptov.

Zvesti zakonski mož. »Znaimer Tagblatt« poroča o zgodbi, ki se zdi kakor opereta in, ki vzbuja mnogo veselja v mestu. Neki znajmski dami se je dozevalo, da ima vzrok, da dvomi o zvestobi svojega soproga. Da ga razkrinka, se je obrnila na pomoč na njenemu soprogu nepoznano prijateljico iz Brna, s katero je skovala rafiniran bojni

načrt. Brnčanka je poiskala s soprogom stik na ta način, da je pustila pred njim na cesti pasti svoj robc, ki ga ji je galantno pobral in izročil. Razvil se je med njima pogovor, tekem katerega ga je dama povabila na obisk v hotel. Poročeni mož je poklical nato policijskega stražnika, ki je tukaj pozval, da mu sledi. Preuslužna prijateljica je morala prebiti par neprijetnih ur v policijskem zaporu, dokler se ji ni posrežilo priti iz luknje s pomočjo svoje znajmske prijateljice, ki je zadevo pojasnila.

Ženska obtožena roparskega umora. Te dni se je pričel pred budimpeštanskim kazenskim senatom proces zoper Bogumilo Oreskovics, ki je obtožena, da je umorila pred letom dni modistino Irmo Rattersberg, razkosala truplo, ga stlačila v košaro in hranila več dni v stanovanju. Pred preiskovalnim sodnikom je obtoženka umor priznala, pri glavni razpravi pa je trdila, da se je Rattersbergova zadušila s plinom. Ta izpovedba Oreskovicsa ni popolnoma neverjetna, zakaj izvedenci so pri obdukciji ugotovili, da je umrla Rattersbergova valed zastrupljenja s plinom. Obtoženka je priznala samo to, da je truplo Rattersbergove razkosala, ter ga oropala dragocenosti ter hranila v svojem stanovanju z namenom, da ga vrže v vodo ter tako izbrše sled. Sodišče obtoženki ne veruje, ter jo je predsednik opetovano pozval, naj skesano prizna.

Nova razkritja v trebiški aferi. Prišlo je na dan, da so našli lamsko leto v reki Igel človeške kosti. V petek so aretirali zopet pet oseb, tako, da znaša število aretirancev že 22. Veliko senzacija je vzbudilo priznanje mladega Fejtija. Iz njegovega priznanja se da posneti, da se je pečala trebiška morilska banda s kupčijo s človeškim mesom. Stvar se bo dala natančno pojasniti šele, ko bodo struge reke osušili in natančno preiskali. Trgovci s pasjim mesom Kment je v noči po Dvornacevski aretaciji več ur kopal na svojem dvorišču in pri tem preklinjal. Sodišče

še vedno upa, da bo našlo na Kmentovem dvorišču striktno dokaze za umor poljskega žida in trgovino s človeškim mesom.

Viharna katastrofa v Avstriji. Orkanu podoben vihar, ki je divjal te dni po celi srednji Evropi in povzročil velikanske škodo, se je v Avstriji v torek polegel. Šele sedaj je mogoče pregledati to ogromno škodo, dasi še vedno ne v polnem obsegu. Gotovo je samo to, da v Avstriji že mnogo let ne pomnijo takega ciklonu sličenega viharja, ki je bil tako silen, da je ruval drevesa, prevračal vlake in podiral zidove. Za prisadite kraje pomeni vihar velikansko katastrofo. Iz raznih krajev Solnograškega prihajajo poročila o požarih, ki jih je povzročil vihar. Pogorelo je mnogo hiš, pogoreli so celi gozdovi in tako dalje. Vse gasilstvo dežele je bilo v službi in delalo je v nekaterih krajih do 20 gasilnih društev obenem. Samo škoda, ki se jo napravili požari, znaša milijarde. Orkan je podrl tudi mnogo hiš ter povzročil mnoge železniških nesreč, pri katerih je bilo tudi več človeških žrtv. Na telefonskih in telegrafskih progah je napravil vihar take škodo, da je bila zveza ne samo med posameznimi kraji, temveč tudi med posameznimi zveznimi državami pretrgana. Tudi v Bavarske in gornje Italije poročajo o velikih nesrečah, ki jih je povzročil orkan.

Širite „Narod. Dnevnik“.

Izdajatelj:

dr. Josip Hacin.

Glavni in odgovorni urednik:

Železnikar Aleksander.

Tiska tiskarna »Merkur« v Ljubljani.

Jack London:

Burni doživljaji.

Roman južnega morja.

— Prišel je torej s tem, da je odjadral v Južna morja — iskat bisere — in bil je prepričan, da se tam doli lahko na ta ali oni način obogati. Zlasti se je bavil z mislijo, da bi uredil plantaže s kokosovimi orehi ter trgoval z njimi, pri tem pa iskal bisere in se pečal še z drugimi stvarmi, če se plantaže ne bi obnesle. Svojo jahto je zamenjal za dvojadernico »Miele« in odplul s mo. Skrbela sem zanj in pri tem študirala pomorsko vedo. Oče je bil kapitan. Imel je krmarja Danca, gospoda Eriksona in mešano moštvo Japoncev in Havajcev. Vozili smo se gori in doli ob otokih Line, dokler mu to ni jelo presedati. Razmere so se namreč v teh krajih neprestano spreminjale. Otoke so zaporedoma anektirale razne države, velike družbe so se medsebojno spodrivale, kupujoč zemljo in razne predprave za ribolov in drugo.

Nato smo odpluli k otočju Marquesas. Krasni so ti otoki, toda domačini so že skoro popolnoma iztrebljeni. Oče ni mogel tam opraviti ničesar, ker je zvedel, da so Francozi upeljali izvozno carino na kopro — obojal je to početje kot srednjeveško — toda otočje mu je ugajalo. Bila je tam dolina, ki je obsegala petnajststo oralov na Nukahiva in imela prvovrsten pristan. Zaljubil se je vanjo ter jo kupil za tisoč dvesto čilskih dolarjev. Toda francoske takse so bile gorostasne (zato je bila tudi zemlja tako poceni), najhujše od vsega pa je bilo to, da nismo mogli dobiti delavcev.

(16.)

Domačini sploh niso hoteli delati, uradniki pa so menda sedeli cele noči in si izmišljali vedno nove zapreke, s katerimi so nas ovirali pri našem podjetju.

Po šestih mesecih se je oče tega naveličal. Položaj je postajal brezupen. Na Salomonske otoke pojdemo, je dejal, morda nam angleška vlada podeli kako ugodnost. Če pa tam ne bo nič primernega, pa odplujemo na Bismarkovo otočje. Stavim tudi, da Admiralski otoki dosedaj še niso civilizirani. Pripravili smo vse potrebno, pospravili in prenesli vse stvari na palubo in ukrcali novo moštvo, ki je obstajalo iz Marquesanov in Tahitanov. Baš smo hoteli odpluti na Tahiti, kjer bi morali temeljito popraviti ladjo »Miele«, ko je moj ubogi oče zbolel in umrl.

— In vi ste ostali popolnoma sami?

Joana je pritrdila.

— Popolnoma sama. Imela nisem niti bratov niti sestra in vsi očetovi sorodniki so utonili, ko se je utrgal oblak na Kansasu. To se je zgodilo, ko je bil oče še majhen deček. Lahko bi se bila vrnila k Vonu. Tam me je vedno čakal dom. Toda čemu naj bi bila to storila? Razen tega sem poznala očetove načrte in zavedala sem se, da jih moram jaz izvršiti. To se mi je zdela lepa naloga. In hotela sem jo izvesti na vsak način. In — sedaj sem tu.

— Poslušajte moj nasvet in ne hodite nikdar na Tahiti. To je prekrasno mesto in domačini so tam dobri, toda ti svetlokožci! Na Tahiti so sami lopovi. Tatovi, roparji in lažniki. Poštenih ljudi ne naštejete tam niti na prstih ene roke. Okoliščina, da sem žena, jim je njihovo početje še olajšala. Oropali so me z najrazličnejšimi prevezami in me

nalagali brez pretvez in brez potrebe. Tudi gospoda Eriksona so mi pokvarili. Pridružil se je razbojnikom in seveda je bilo vse v redu, kadar je njihove zahtevke zvišal za tisoč odstotkov. Če so me okradli za deset frankov, so si jih razdelili trije. Plačala sem račun za tisoč petsto frankov in pri tem je zaslužil on petsto frankov. Vse to pa sem izvedela seveda šele pozneje. Toda »Miele« je bila stara ladja in popravila so bila nujno potrebna, jaz pa sem preplačala vse ne trikrat, temveč sedemkrat.

Nikoli ne bom izvedela, koliko je pri tem zaslužil Erikson. Stanoval je v krasno opremljeni hiši na obrežju. Podjetniki ladjedelnice so mu jo prepustili brez najemnine. Dan na dan so prinašali v to hišo zelenjavo, ribe, meso in led in on ni plačeval ničesar. Vse to je bil njegov delež, ki so mu ga plačevali razni trgovci. In ves ta čas mi je s solzami v očeh tožil, kako grdo dela z menoj vsa ta sodrga. Res je, nisem padla razbojnikom v roke, toda bila sem na Tahiti.

Ko so se pričeli razbojniki goljufati med seboj, mi je padla mrena z oči. Eden izmed goljufanih razbojnikov je prišel v temi k meni ter prinesel s seboj potrdila, račune in pobotnice. Vedela sem, da bi me pogubili, če bi hotela uporabiti zakon. Sodniki so bili prav tako podkupljivi, kakor vsi drugi. Zato sem ukrenila nekaj drugega. Sredi noči sem vdrla v Eriksonovo hišo. Imela sem pri sebi revolver, ki ga vidite tukaj in sem ga prisilila, da je ostal v postelji, medtem ko sem mu naštevala vse njegove prevare. Takrat sem odnesla s seboj tisoč devetsto in še nekaj frankov.

(Dalje prih.)

MALI OGLASI

Cene oglasom do 20 besed Din 5.—, vsaka nadaljnja beseda 30 para.

Išče se

za takej mehlovano mesečno sobo z dvema posteljama za dva solidna gospoda. Ponudbe na upravo lista pod »Sobac«.

Dokumente

kavesti, vrednostne papirje in dragocenosti sprejema v shrambo proti potrdilu GOSPODARSKA PISARNA družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica 1/II.

Dijak-sedmošolec

išče kakorčnekoli popoldanske zapeljivke. Ponudbe na upravo lista pod »Vesten in energičen«.

Sprejme se

v instrukcije nižjega razreda, v vseh predmetih. Ponudbe na upravo lista pod kifro: »Temeljiti in rečni dijak«.

Kupi se

STRLAZA za knjige, dobro okranjena, tudi iz mehkega lesa. Ponudbe z navedbo cene na upravo lista pod: »TAKOJA«.

Pisanja

na stroj prevzema na dom perfektu strojepisna proti nizkemu honorarju. Ponudbe na upravo lista pod »Natančnuc«.

Kupi se

dobro ohranjeno damsko kolo. Ponudbe z navedbo cene na upravo lista pod »Kolo«.

Išče se

stanovanje v Ljubljani obstoječe in 1 sobe in kuhinje. Plača se od 800 do 400 Din mesečno najemnine. Ponudbe na upravo lista pod »Takeje«.

Instrukcije

iz matematike in fizike daje mlad profesor. Ponudbe na upravo lista pod »Matematika«.

Znanja žele

trije solidni, osamel mladi gospodje s tremi veselimi samostojnimi damami v starosti od 24 do 82 let v svrhu družabnosti. Kasnejša ženitev ni izključena. Cenj. ponudbe s sliko, ki se na zahtevo vrne, na upravo lista pod: »Prišla je pomlad, I., II., III.«

Industrijska, obrtniška in trgovska podjetja, ki nudijo popolno varstvo z vknjižbo in z zastavo zalog blaga, iščejo

posojila oz. družabnika ali kupca

Ponudbe sprejema in pojasnila daje

GOSPODARSKA PISARNA, družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica 1. - II.

Intelligenten mladenič,

bivši podnarednik-odličnjak podoficirske šole, več slovensčine, srbohrvaščine in nemščine, išče primerne službe v pisarni, skladišču ali kot paznik itd. Ponudbe sprejema oglasni zavod Kopitar, Ljubljana, Čopova ulica 21.

Upokojenec

bivši skladiščnik, zmožen več jezikov in pisarniških del, išče mesta kot hišnik, skladiščnik, sluga, inkasant ali kaj sličnega. Zahteve niske. Ponudbe prosi na upravo lista pod »Vestenc«.

V plombiranih vrečah po 50 kg razpošilja najceneje la angl. kovaški premog la angleški koks la angleški premog

trgovina s kurivom DOM. ČEBIN, Ljubljana

Wolfova ulica štev. 1/II. Skladišče: Metelkova 19.

DOBAVLJA: vse domače premoge, drva in oglje najugodnejše. Na drobno. Na veliko.

„Splošna knjižnica“ nudi sledeče najnovejše zvezke:

D. Feigel: Domače živali, humorističen spis, 72 strani,	Din 10.— vez.	Din 15.—
brošura		
H. Murger: La Bohème roman, 402 strani,	35.—	42.—
A. Remec: Magda, tragedija, 85 strani,	14.—	20.—
Dr. F. Göstl: Misterij duše, poljudni pregled psihijatrije, 276 strani,	35.—	42.—
Dr. A. Gosar: Socijalna ekonomija, 300 strani	85.—	95.—
T. Zielinski: Antični in moderni svet, 101 strani	36.—	45.—

NAROČILA SPREJEMA:

ZVEZNA KNJIGARNA, Ljubljana, Marijin trg št. 8